

Reagan herinnerde zich uit zijn jeugd drie dingen: dat zijn vader een dronkaard was, zijn moeder een heilige en dat zijn vermogen om een publiek aan het lachen te maken een antigif vormde tegen zijn gevoelens van onveiligheid en schaamte.

‘Op mijn elfde kwam ik op een koude, stormachtige winteravond thuis van de Young Men’s Christian Association (YMCA),’ herinnerde Reagan zich tientallen jaren later. ‘Mijn moeder was naar een van de families waar ze kleren verstelde, en ik verwachtte in een leeg huis te komen. Nelle Reagan werkte om het inkomen van haar man aan te vullen. Toen ik de treden naar de voordeur op liep, struikelde ik bijna over een grote, donkere massa; dat was Jack die plat op zijn rug, zijn armen uitgestrekt, in de sneeuw lag.’ Reagan en zijn oudere broer Neil noemden hun ouders bij de voornaam. ‘Ik boog mij over hem heen om te zien wat er scheelde en rook whisky. Hij had vanuit een clandestiene kroeg de weg naar huis weten te vinden maar was vlak voor de deur van zijn stokje gegaan. Ik keek een paar ogenblikken naar hem en overwoog om maar gewoon het huis binnen te gaan en mijn bed op te zoeken, alsof hij er niet was. Maar ik kon het niet. Toen ik hem probeerde wakker te maken snurkte hij alleen maar – zo hard dat ik dacht dat de hele buurt het kon horen. Daarom greep ik hem vast bij een punt van zijn jas en sleepte hem zo het huis in.’

De jongen sloeg zijn vader een aantal jaren gade en trok zijn conclusies. ‘Jack was niet zo’n alcoholist die ging drinken als hij pech had gehad of die dronk om zijn zorgen te vergeten,’ zei Reagan. ‘Nee, het was juist het geluk waar Jack niet tegen kon. Als alles uitstekend ging, zette hij het op een zuipen, vooral tijdens een feestdag of een familiebijeenkomst omdat hij dan een reden had om te drinken. Met Kerstmis hing er altijd een dreiging over ons gezin. Wij wisten dat de kans dat Jack aan de drank ging vooral op feestdagen groot was. Dus ik werd altijd verscheurd tussen een verlangen naar Kerstmis en de angst voor de nadering ervan.’

Jacks alcoholisme maakte hem tot een onbetrouwbare kostwinner en tij-

dens de eerste tien levensjaren van zijn jongste zoon trok het gezin van de ene plaats naar de andere in Illinois. Ronald Wilson Reagan werd op 6 februari 1911 in Tampico geboren. Toen hij twee was verhuisde het gezin naar Chicago, vervolgens naar Galesbury, naar Monmouth en weer terug naar Tampico. De verschillende woonplaatsen gleden voorbij als het landschap gezien vanuit een autoruit. Reagan herinnerde zich een brandweerauto met loeiende sirenes uit Chicago, die bij hem de wens opriep om brandweerman te worden. In april 1917 raakte Amerika betrokken bij de Eerste Wereldoorlog; het gezin woonde in Galesbury en de soldaten in de militaire treinen die door het plaatsje reden belichaamden in de ogen van de zesjarige jongen heldhaftige avonturen en heldendom. Toen de oorlog in november 1918 eindigde, woonde het gezin in Monmouth en de jongen werd bijna overdonderd door de feestelijkheden. ‘De parades, de fakkels, de fanfares, het geschreeuw en de dronken mensen, en de symbolische verbranding van Kaiser Wilhelm riepen in mij het verwarrende gevoel op dat er nog een wereld bestond buiten die van mij,’ herinnerde hij zich.

Toen Reagan negen jaar oud was streek het gezin neer in Dixon. Het stadje met tienduizend inwoners werd zijn thuis totdat hij ging studeren. Jack Reagan beheerste zich enigszins of misschien maakte Nelle eenvoudigweg een einde aan het voortdurend verhuizen. Maar toen zijn zoons de puberteit bereikten werden ze geconfronteerd met andere problemen. Dixon telde weinig katholieken en had een hekel aan de meesten van hen. De jongens praktiseerden het geloof van hun vader niet, maar het boosaardige papsme dat de pestkoppen van de stad in Jack Reagan zagen werd hun aangewreven en soms moesten zij zich zelfs met hun vuisten verdedigen. Geniepig en moeilijker te bestrijden was de minachting die zij ondervonden als gevolg van Jacks alcoholisme.

Nelle Reagan probeerde de zwakheid van haar man te vergoelijken om sympathie en begrip bij de jongens te kweken. ‘Nelle deed zo verschrikkelijk haar best om duidelijk te maken dat hij *ziek* was, dat hij het niet kon helpen, en zij herinnerde ons er voortdurend aan hoe lief hij voor ons was als hij niet dronk,’ herinnerde Reagan zich. Nelle was van oorsprong Schots, Jack Iers, en zij was behept met de spreekwoordelijke zuinigheid van de Schotten. Ze had overigens niet veel keus, gezien de onzekere inkomsten van haar man. Ze verstelde Neils kleren voortdurend zodat Ronnie ze kon dragen. Ze stuurde Neil naar de slager om te bedelen om lever voor een niet-bestaande huiskat. Ze vulde de stoofpot met havermout en diende dat op alsof het iets heel bijzonder was. ‘Ik herinner me de eerste keer dat ze een bord met vlees

van havervlokken op tafel zette,' vertelde Reagan. 'Er was een dikke, rijkelijk met jus overgoten ronde burger die ik nog nooit had gezien. Ik beet erin. Het was vochtig en vlezig, het meest bijzondere wat ik ooit had gegeten.'

Nelle voedde haar zoons religieus op, door middel van regels maar vooral door zelf het voorbeeld te geven. Ze ging iedere zondag naar de Disciples of Christ Church en nam de jongens mee, eerst naar de zondagsschool en vervolgens naar de gewone dienst. Haar zoons konden zich niet herinneren dat zij ooit kwaad sprak over iemand. 'Terwijl mijn vader cynisch was en meestal van iedereen het slechtste dacht, was mijn moeder het tegenovergestelde,' herinnerde Reagan zich. 'Ze ging er altijd van uit dat in ieder mens iets goeds zit en ze ontdekte dat ook vaak, zelfs in de bewoners van de plaatselijke gevangenis die zij dikwijls eten bracht.' Ze preekte de Gulden Regel en bracht die ook in praktijk. 'Mijn moeder hield ons altijd voor: "Behandel je naaste zoals je zelf behandeld zou willen worden." Ze stelde anderen altijd boven zichzelf, en vooral haar zoons. Terwijl mijn vader ervan droomde om iets van zijn eigen leven te maken, was zij erop gericht om mij en mijn broer te helpen iets van ons leven te maken.'

In één opzicht scheen Jack Reagan grote bewondering bij zijn zoons te oogsten. Tijdens hun jeugd beleefde de Ku Klux Klan een nieuwe opbloei; behalve tegen Afro-Amerikanen richtten de leden ervan hun venijn nu ook op katholieken, Joden en immigranten. Jack verbood de jongens om *The Birth of a Nation* te gaan zien, de film van D.W. Griffith waarin de in het wit uitgedoste burgerwachten tot helden werden uitgeroepen. Neil en Ronnie zeiden tevergeefs dat alle andere kinderen de film wel mochten zien en dat de Klan in de film van een andere tijd en plaats was. Reagan herinnerde zich dat Jack zei: 'De Klan is de Klan, en een laken is een laken en iedereen die met een laken over zijn hoofd loopt is een klootzak.'

Reagan vertelde nog een ander verhaal dat hij van Jack had gehoord. Op zoek naar werk boekte Jack een kamer in een hotel waar de eigenaar hem verzekerde: 'U zult het hier prettig vinden, meneer Reagan. We laten hier geen Joden toe.' Jack pakte zijn koffer en draaide zich om. 'Ik ben katholiek,' verklaarde hij. 'Als u nu geen Joden toelaat, zult u op zekere dag *mij* ook niet toelaten.' Jack Reagan bracht die koude nacht door in zijn auto.

Neil Reagan beschikte over veel sociale vaardigheid, was goed in sport en had weinig moeite om zijn draai te vinden als het gezin weer eens was verhuisd. Maar de tweeënhalf jaar jongere Ronnie had daar wel moeite mee. De veelvuldige verhuizingen brachten hem van zijn stuk. 'Ik was altijd het nieuwe kind in de klas,' herinnerde hij zich en hij voelde zich er achteraf nog

steeds ongelukkig over. ‘In vier jaar tijd zat ik op vier verschillende scholen.’ Hij miste het talent voor sport van Neil. ‘Ik was klein van stuk en meestal degene helemaal onder in de kluwen bij rugbyspelletjes op ons trapveldje. Bij honkbal gooide ik voortdurend uit of onderging ik de pijnlijke vernedering een gemakkelijke vangbal te missen. Ik was zo slecht in honkbal dat ik altijd als laatste werd gekozen wanneer onze klas teams moest samenstellen voor een wedstrijd. Ik zal nooit vergeten wat er gebeurde toen ik in groep acht zat. Ik stond bij het tweede honk en er werd een rechte bal naar mij toe geslagen maar dat besepte ik niet. Iedereen keek naar mij, in de verwachting dat ik hem zou vangen. Ik stond daar alleen maar. De bal kwam achter mij neer en iedereen riep: “O, nee!” Decennia later deed de herinnering daaraan nog zeer. ‘Dat soort dingen vergeet je niet.’

Een van Ronnies problemen was bijziendheid, die gedeeltelijk verholpen werd met een bril, maar daardoor werd hij uitgescholden voor ‘brillenjood’. Hij had liever de bijnaam Dutch, die hij oorspronkelijk kreeg vanwege de manier waarop Nelle zijn haar knipte. Maar de schade aan zijn ziel was al aangericht. ‘Ik had grote moeite om mijzelf ervan te overtuigen dat ik voor andere kinderen een aantrekkelijk speelkameraadje was, en zo’n gebrek aan zelfvertrouwen is niet niks voor iemand die opgroeit in een kinderwereld die beheerst wordt door sport en spel. Mijn eerste gedachte was altijd: Ik word vast niet gekozen om mee te spelen, ik ben niet zo goed als Jack of Jim of Bill.’

In één opzicht deed hij niet voor de anderen onder. Nelle Reagan speelde een rol in het culturele leven van Dixon door amateurvoorstellingen te organiseren in haar kerk; de deelnemers droegen teksten uit boeken, toneelstukken, gedichten of toespraken voor die ze uit het hoofd hadden geleerd. Nelle trad zelf ook op en had er plezier in. Ze moedigde haar zoons aan om mee te doen. Neil ging meteen akkoord, Dutch moest overgehaald worden. Maar zij hield aan en uiteindelijk kreeg ze hem zover. ‘Al mijn moed verzameland liep ik die avond het podium op,’ herinnerde hij zich, ‘schraapte mijn keel en maakte mijn toneeldebuut. Ik weet niet meer wat ik voordroeg maar ik zal de reactie nooit vergeten: de mensen lachten en klaptten. Dat was een heel nieuwe ervaring voor mij en ik genoot ervan. Ik was blij met die goedkeuring. Een angstig en onzeker kind klonk dat applaus als muziek in de oren.’

Die muziek voedde zijn grote liefde voor verhalen. Reagan kon al heel snel lezen en had een uitstekend geheugen. De verhalen van de *Rover Boys* (een populaire serie Amerikaanse jongensboeken, geschreven door Arthur M.

Winfield, pseudoniem van Edward Stratemeyer, verschenen tussen 1899 en 1926 en nog jaren lang daarna telkens opnieuw gedrukt, vert.), van Tarzan en Frank Merriwell (zeer populaire reeks van meer dan tweehonderd jongensboeken, van de hand van Gilbert Patten die schreef onder het pseudoniem Burt L. Standish, vert.) hielpen hem ontsnappen aan het drankmisbruik van zijn vader en verzachtte de ruwe kanten van het leven voor de nieuwe leerling die voortdurend moeite had om zich aan te passen. Hij droomde dat zijn wereld er op een dag net zo uit zou zien als die van de populaire, sportieve Merriwell. Verhalen boden ook af en toe de kans om zich verbonden te voelen met zijn vader, die hem leerde hoe hij een verhaal moest vertellen. ‘Hij had een wrang soort schampere humor,’ herinnerde Reagan zich met betrekking tot Jack. ‘Hij was de beste verteller die ik ooit heb gehoord, vooral als het sterke verhalen betrof.’ Nelle maakte bezwaar tegen de schuine grappen van haar echtgenoot, maar op dit punt koos haar zoon de kant van zijn vader. ‘Jack maakte ons altijd duidelijk dat er een bepaalde tijd en plaats waren voor dit soort moppen; hij trok een scherpe grens tussen gezonde volkse humor en vuilbekkerij. Tot op de dag van vandaag deel ik zijn overtuiging en ben ik het eens met Jack en Mark Twain dat een van de basisvormen van Amerikaanse humor bestaat uit de alledaagse geestigheid van gewone mensen en dat twijfelachtige taal gerechtvaardigd is als de clou gebaseerd is op echte humor.’

Een gedreven onderwijzer stimuleerde het verteltalent van de jonge Reagan. B.J. Frazer leerde zijn leerlingen in de Engelse negende klas dat een goed geschreven verhaal zowel onderhoudend als informatief moest zijn. ‘Dat spoorde mij aan om in mijn opstellen mijn fantasie te gebruiken,’ herinnerde Reagan zich. ‘Al gauw vroeg hij mij om een paar van mijn opstellen voor te lezen aan de klas, en toen ik enkele klasgenoten aan het lachen kreeg, ging ik opstellen schrijven met de bedoeling om de klas te amuseren. Ik kreeg steeds meer lachers op mijn hand en realiseerde mij dat ik daar net zoveel van genoot als van die voordrachten in de kerk.’

Zijn verhalen gingen over verschillende onderwerpen. ‘Het was de avond van Halloween (de avond voor Allerheiligen), maar van stilte was geen sprake,’ schreef hij in een ervan. ‘De elfen gingen die gewijde – liever gezegd gedenkwaardige – avond naar bed met het geluid van gelach, rennende voeten en onderdrukte kreten in hun oren. Toen werden ze stil en pas toen het twaalf uur sloeg wekte een snikkend, hijgend geroep de stad.’ De deugnieten van de stad waren bezig geweest op het donkere emplacement achter het station. ‘De goederentrein uit het noorden worstelde tevergeefs om over zo’n dertig meter met vet ingesmeerd spoor te rijden.’ Uiteindelijk wist de

machinist zijn locomotief en wagons voorbij de glibberige plek te krijgen. ‘Maar de volgende ochtend kwam de grootste schok. De stad was veranderd maar niet mooier geworden. De telegraafpalen waren opgetuigd met verandameubilair, borden, en verschillende onderdelen van karren en rijtuigen. De straten zagen eruit als een rommelmarkt, terwijl voor de ingang van scholen en winkels vertegenwoordigers van de (...) van afgelopen nacht’ – hier ontbreken een of twee woorden. Het verhaal eindigt met een bloemrijke uitsmijter: ‘Maar helaas! Een enkele stoel aan een telegraafpaal daargelaten hadden de respectieve eigenaars van de verzamelde spullen al snel alles weer in de oude staat teruggebracht.’

In de elfde klas schreef hij een langer verhaal. ‘Mark had er met een geheimzinnige en veelbelovende blik op aangedrongen dat ik met hem zou eten,’ zo begon het. Mark en de verteller zijn studenten aan Yale – de alma mater van Frank Merriwell – en ze zijn voor een dagje in New York. ‘We zaten in een van die cafeetjes in een steegje vlak bij Broadway, een etablissement zonder de elegantie van beroemde gelegenheden maar ook zonder de smoezeligheid van de Bowery, eigenlijk een gewoon eethuis.’ Ze horen toevallig hoe twee mannen in hun buurt een snood plan beramen. ‘De ene was een lange donkere man met fonkelende zwarte ogen en benige, scherpe kaken. Zijn metgezel, die het meest aan het woord leek te zijn, was een gebruinde, donkerharige man, gedrongen en stevig, met een puntbaardje en een gepommadeerde snor. Plotseling hoorden we de spraakzame man sissen: “Idioot! Bommen zijn dilettaantistisch. Gas is geluidloos en onzichtbaar.” Mijn hart stond stil en mijn adem stakte in mijn keel.’ De samenzweerders verlieten het eethuis maar lieten een stuk papier achter dat Mark greep. Op het papier stond een plattegrond van het gebouw van het Amerikaanse ministerie van Financiën in Washington. ‘Het woord “gas” schroei-de mijn hersenen als een omlaag suizende meteoriet. Want met rode inkt was op de plattegrond het complete ventilatiesysteem van het ministerie getekend.’ Mark en de verteller staren elkaar aan. ‘We waren sprakeloos. Het leek ondenkbaar dat twee studenten van Yale het in hun eentje zouden kunnen opnemen tegen deze maniakken en de verschrikkelijke ramp die op dat smoezelige papier was geschetst.’ Maar ze moeten een poging wagen. Ze rennen naar het plaatselijke politiebureau en geven hun informatie aan de brigadier die hen in zijn dienstauto meeneemt om de samenzweerders te achtervolgen. Ze krijgen hen te pakken, maar het wanhopige stel lacht hen vierkant uit. Het zijn helemaal geen criminelen, maar ontsnapte gekken uit een gesticht, zoals Mark ontdekt met behulp van een krant die toevallig voorhanden is. ‘Hij hield voor onze verbijsterde ogen een schreeuwende

krantenkop op: GEKKEN ONTSNAPT. BELONING. Onder deze woorden stonden de foto's van onze nieuwe vrienden. Dus de eer van "oude Eli" (bijnaam voor de universiteit van Yale, vert.) was opgehouden.'

Naast leraar Engels was B.J. Frazer hoofd van de toneelclub aan de middelbare school van Dixon, en hij moedigde Reagan aan om auditie te doen. Reagan deed het met genoegen, want hij wilde dolgraag meer applaus. Inmiddels was hij enigszins over zijn verlegenheid heen gegroeid, niet in de laatste plaats door de ontdekking van rugby, een sport waarvoor noch scherpe ogen noch een bepaalde coördinatie nodig waren. Maar de gevoelheden van vroeger waren niet verdwenen en podiumoptredens hadden daar een kalmerend effect op. 'De reactie van mijn klasgenoten klonk mij als onzekere puber als muziek in mijn oren,' zei hij. Die ervaring werd met ieder open doekje verslavender. 'Tegen de tijd dat ik ouderejaars student was, was ik zo verslaafd aan studententoneel dat ik overal aan meedeed.'

In latere jaren kwam hij daar regelmatig op terug. 'De amusementswereld heeft iets aantrekkelijks voor mensen die in hun jeugd verlegen of onzeker waren,' merkte hij op. 'Toen ik in Hollywood terechtgekomen was, viel het mij op dat sommigen van de succesvolste mensen die ik daar ontmoette – heel veel acteurs en grote komieken zoals Jack Benny – heel rustig, zelfs vrij verlegen waren op een feestje, terwijl sommigen van de grappigste mensen schrijvers waren, die in het middelpunt stonden en het hoogste woord hadden. Daardoor vroeg ik mij af of sommige artiesten hun roeping hadden gevolgd omdat ze als kind onzeker waren en zij dankzij hun beroep in elk geval voor even iemand anders konden zijn.'

Amerikanen hielden evenveel van verhalen als Reagan, en om vergelijkbare redenen. De beginjaren van de Amerikaanse natiestaat waren moeilijk. Waar de inwoners van andere landen hun gemeenschappelijke identiteit ontleenden aan een gedeelde geschiedenis en een langdurige band met een bepaald geografisch gebied, hadden Amerikanen – hoofdzakelijk immigranten en hun nakomelingen – weinig gemeenschappelijks behalve dat zij hun land van herkomst afwezen. Omdat het allemaal 'nieuwe kinderen' waren, waren ze op zoek naar een gemeenschappelijk verhaal, een cultureel bindmiddel dat hun afzonderlijke ervaringen een collectieve betekenis gaf.

Het verhaal dat hun het meest bevredigde was dat wat historici geleidelijk met de term 'Amerikaanse exceptionalisme' zijn gaan aanduiden. John Winthrop, gouverneur van de Massachusetts Bay Colony, riep de puriteinse nederzetting uit tot 'stad op een heuvel': een model voor alle volkeren op aarde. Thomas Jefferson en de ondertekenaars van de Onafhankelijkheids-

verklaring plaatsten hun onenigheid met Groot-Brittannië regelrecht in ‘de loop van de menselijke geschiedenis’, en beschouwden die niet alleen maar als de geschiedenis van Noord-Amerika of het Britse Rijk. De voorstanders van Manifest Destiny in de jaren 1840 waren ervan overtuigd dat God Amerika had opgedragen om de zegeningen van vrijheid en democratie van ‘zee tot zee’ te verbreiden. Abraham Lincoln verklaarde in Gettysbury dat de Burgeroorlog een strijd was die bepaalde of staatsbestuur van, door en voor het volk ten onder zou gaan, niet alleen in Amerika maar in de hele wereld. Pleitbezorgers voor overzeese expansie tijdens de jaren 1890 actualiseerden het argument van Manifest Destiny waarbij ze afwisselend verklaarden dat het een christenplicht was om heidenen te bekeren, en Darwin citeerden om de Amerikaanse superioriteit te beschouwen als het resultaat van de concurrentiestrijd tussen volkeren en culturen.

Omstreeks de eeuwwisseling was het idee van het Amerikaanse exceptionalisme stevig verankerd in het nationale bewustzijn. Woodrow Wilson leidde Amerika naar de Eerste Wereldoorlog met het argument dat alleen het voorbeeld en de leiding van de Verenigde Staten, de onzelfzuchtigste natie en de hoogst ontwikkelde democratie, ervoor konden zorgen dat de westerse beschaving de gruwelijke vernietiging die zij over zichzelf uitriep, zou overleven. De westerse beschaving overleefde inderdaad, zij het ternauwernood, en het Amerikaanse exceptionalisme keerde zich naar binnen toen het duidelijk werd dat de wereld nog niet klaar was voor het hervormende leiderschap van Amerika. Ook de jonge Reagan was de algemeen heersende mening toegedaan dat Wilson een kolossale misrekening had gemaakt door Amerika te laten deelnemen aan de oorlog. Terugdenkend aan het lot van de soldaten die hij had toegejuicht toen ze naar het front vertrokken zei hij: ‘Ik denk dat het besef dat een aantal van de jongens in de troepentrein naar wie ik toen zwaaide later op Europese bodem sneuvelde, mij voor lange tijd tot een aanhanger van het isolationisme heeft gemaakt.’

Als reactie tegen de – overigens onder druk tot stand gekomen – oorlogsverklaring van Wilson werd onder meer het liberalisme waaraan Wilson zijn verkiezing tot president te danken had, verworpen. De jaren twintig vormden het conservatiefste decennium ooit. In de grondwet werd een verbod op alcohol opgenomen; de wetgeving van de individuele staten verbood het onderricht in de evolutie; een ‘angst voor het rode gevaar’ raasde over het land in het kielzog van de revoluties in het buitenland die de wereldoorlog voortbracht; vreemdelingenhaat leidde tot een drastische inperking van de immigratie en droeg bij aan de hernieuwde opkomst van de Ku Klux Klan. Na bijna twee decennia waarin de macht van de overheid

voortdurend was toegenomen, wendden de Amerikanen zich af van overheidsbemoedening met het particuliere leven. ‘De voornaamste bedrijvigheid van Amerika is zakelijke bedrijvigheid,’ beweerde Calvin Coolidge en de meesten van zijn landgenoten beaamden dat.

Coolidge’ overtuiging werd gesteund door het feit dat het Amerikaanse bedrijfsleven in de jaren twintig floreerde. De automobielenindustrie ontwikkelde zich tot een van de pijlers van de industriële sector na de introductie van jaarlijks nieuwe modellen door General Motors, waardoor automobilisten hun voertuigen meer als uitdrukking van hun identiteit dan als een simpel vervoermiddel gingen zien. Elektrische apparaten deden hun intrede in miljoenen huishoudens, veranderden het dagelijks leven ingrijpend en creëerden behoeften die tevoren niet bestonden. De handel in onroerend goed en huisvesting groeide explosief, met name in Florida en andere zonnige streken. De prijzen op de aandelenmarkten rezen de pan uit, de waarde van de aandelen kwadrateerde en dat leidde tot grote aantallen miljonairs.

Maar de rijkdom was niet eerlijk verdeeld. De steden floreerden maar de landbouwsector verkommerde. De prijzen van de landbouwproducten bereikten nooit meer het niveau van tijdens de oorlog, hoewel de boeren daarop bleven hopen. En omdat de boeren hun aanplant baseerden op hun hoop, werden overproductie en lage prijzen chronische verschijnselen.

De jonge Reagan verdiepte zich niet in de nationale economie, maar hij ervoer de gevolgen van de benarde positie van de boeren aan den lijve. Hoewel zijn vader schoenen verkocht en geen maïs of varkens, kochten de boeren in de omgeving van Dixon, de potentiële klanten van Jack Reagan, zijn schoenen niet. Neil en Dutch leden nooit echt honger, maar zij wisten dat het gezin maar net kon rondkomen. Ze hadden allerlei baantjes, en Dutch werkte meestal als badmeester in het aan de rivier gelegen Lowell Park van Dixon. Hij vond het werk leuk, niet in de laatste plaats omdat het hem een zekere status gaf. Hij droeg een shirt met het opschrift LIFE GUARD en had het in zijn territorium aan het water voor het zeggen. Later vertelde hij met trots dat hij tijdens zijn werk gedurende verscheidene zomers zeventien-zeventig mensen had gered, hoewel een flink aantal van hen ontkende dat ze gered moesten worden. ‘Ze zeiden allemaal dat er niets gebeurd zou zijn als ik hen met rust had gelaten,’ merkte Reagan later op. ‘Jij zette mij voor schut omdat je zelf de held uit wilde hangen.’ Maar ongeacht het aantal geredde mensen, dat hij turfde in een boomtak langs de rivier, droeg hij een grote verantwoordelijkheid op zijn breder wordende schouders. En zijn loon dekte een deel van de gezinsuitgaven.

Maar badmeester spelen was geen carrière, niet eens een baan voor het hele jaar. Toen het moment naderde waarop hij de middelbare school zou verlaten, moest hij zoeken naar alternatieven. Studeren was in de jaren 1920 een voorrecht van een elite; geen van zijn beide ouders had gestudeerd, en ook Neil was er niet aan begonnen. Maar een meisje in zijn klas wilde gaan studeren en hij wilde haar. Margaret Cleaver was de dochter van de dominee van de kerk waar Reagan met Nelle naartoe ging. Ze was een vrolijk en mooi meisje, en minder van hem onder de indruk dan hij van haar. ‘Ze was (hoe gek het ook klinkt) volwassen genoeg om te weten dat niemand van ons volwassen genoeg was om dit meer dan vriendschap te noemen,’ herinnerde hij zich. ‘En ik? Ik was verliefd.’ Margarets oudere zusjes waren naar Eureka College gegaan, een onderwijsinstelling van de Disciples of Christ tussen Peoria en Bloomington, zo’n honderdvijftig kilometer ten zuiden van Dixon. Margaret wilde daar ook heen.

Reagan zou zelfs zonder Margarets goede voorbeeld graag zijn gaan studeren. Zijn moeder bleef volhouden dat haar zoons iets van hun leven moesten maken, meer dan hun vader had gedaan. Neil was ongevoelig voor die druk, en identificeerde zich steeds openlijker met Jack. Hij had dezelfde donkere charme van Jack en ontdekte dat hij alcohol lekker vond. Hij kondigde aan dat hij de kerk van zijn moeder, de Disciples, verliet voor het katholicisme van zijn vader – wat Nelle ertoe bewoog om onder tranen te bekennen dat hij als kind katholiek was gedoopt. En hij legde Nelles wens dat hij zou gaan studeren naast zich neer en ging liever in loondienst bij de lokale cementfabriek.

Maar Reagan identificeerde zich met zijn moeder. Voor een deel was dat haar werk: ze had hem niet katholiek laten dopen en moedigde de interesses die hij met haar deelde aan. Dutch beloonde haar door de aardige zoon te zijn, de jongen die mensen aan het lachen maakte, die naar de kerk ging bij de Disciples, die omging met de dochter van de dominee. Hij was degene op wie Nelle trots zou zijn. Hij zag hoe zijn moeder opgesloten zat in Dixon, in een troosteloos huwelijk met een man zonder competentie en ambitie. Zowel voor zijn eigen toekomst als indirect voor haar besloot hij dat hij uit Dixon weg moest. Studeren was zijn ontsnappingsmogelijkheid.

Nelle stemde in met zijn keus voor Eureka College op religieuze gronden; Reagan werd echter vooral aangetrokken door het rugbyteam van de school. Een rugbyheld uit Dixon was op Eureka nog bekender geworden; Reagan stelde zich voor dat hem hetzelfde zou gebeuren. ‘Ik had het Eureka College nooit gezien maar het was mijn keus,’ verklaarde hij later. Margaret Cleavers beslissing om naar Eureka te gaan maakte het besluit definitief.

Geld was een probleem, maar Reagan wist een gedeeltelijke studiebeurs te krijgen en een baantje dat de kosten van zijn maaltijden zou dekken; de rest van zijn onkosten zou hij betalen van een spaarrekening die hij had opgebouwd toen hij als badmeester werkte.

Reagans droom om een gevierde rugbyspeler op Eureka te worden was niet zo gek, want het college was maar klein; het telde niet meer dan 250 leerlingen, van wie een groot aantal meisjes. Hij zou vast en zeker uitblinken in zo'n kleine groep. Maar hij had onvoldoende talent. 'Dutch? Die zette ik als vijfde reserve,' zei zijn coach Ralph McKenzie tientallen jaren later. Een lagere positie was er niet en het team wees niemand af. 'Het eerste jaar stuurde ik hem nooit het veld op om een wedstrijd te spelen. Ik denk dat hij me daarom heeft gehaat. Maar ik moest rekening houden met het team. Hij was bijziend, snap je. Hij zag voor geen meter. Hij eindigde iedere keer helemaal onder in de kluwen en miste het spel omdat hij de man of de bal die op hem afkwam niet zag.' McKenzie erkende Reagans vastberadenheid. 'Ik moet zeggen dat hij nooit ontbrak bij de training. En hij had heel wat te verduren.' Maar hij was gewoon niet geschikt. 'Ik weet niet waarom hij per se rugby wilde spelen. Hij droomde er geloof ik van een grote rugbyster te worden. Hij was graag op het veld, ook als hij niet meedeed aan een wedstrijd. Hij haalde een oude bezem uit de kleedkamer en deed alsof het een microfoon was en "versloeg" naderhand de hele wedstrijd.' Reagan leerde de opstellingen en de speltechnieken, maar tevergeefs. 'Hij kon eenvoudig niet toepassen wat hij wist,' zei McKenzie.

Op het podium had hij meer succes. Hij trad op in verschillende toneelvoorstellingen van de campus, en speelde in een aantal ervan de hoofdrol. De docente drama liet haar groep optreden tijdens een wedstrijd voor een-akters aan de Northwestern University, in de buurt van Chicago. Het Eureka-team eindigde als derde van de twaalf en Reagan kreeg een individuele eervolle vermelding. 'Het hoofd van de afdeling Drama van de Northwestern University liet mij bij zich komen en vroeg of ik ooit overwogen had om acteur te worden,' herinnerde Reagan zich later.

Margarets ouders namen Margaret en Reagan mee naar een voorstelling van het stuk *Journey's End*, dat in Frankrijk speelt tijdens de oorlog. Later herinnerde Reagan zich de indruk die de hoofdpersoon op hem had gemaakt. 'De jonge, door de oorlog murw geworden en verbitterde kapitein Stanhope opende voor mij een nieuwe wereld. Tweeënhalf uur lang zat ik in die loopgraaf aan het Westelijke front – maar op onverklaarbare wijze stond ik ook op het podium. Ik wilde niets liever dan dat ik daar zijn tekst zou

kunnen uitspreken tegen die jonge plaatsvervanger die hem verkeerd begrijpt en harteloosheid ziet in zijn poging om zijn verdriet te verbergen. Dat diepe zwijgen, het langzame opstaan, en dan dat bijna gefluisterde: “Mijn God, dus dat is het! Jij denkt dat het mij niets kan schelen! Jij verdomde klootzak, jij denkt dat het mij niets kan schelen – de enige die het wist – die werkelijk begreep wat er aan de hand was.”

Toch vond Reagans gedenkwaardigste optreden op Eureka niet plaats op het podium en al helemaal niet op het rugbyveld, maar in de studentenpolitiek. Het college had voortdurend geldgebrek en in zijn eerste jaar stelde de directeur voor om de boekhouding kloppend te maken door een aantal cursussen af te schaffen en de faculteiten waar ze gegeven werden op te heffen. Het bestuur steunde de directeur. De faculteit verzette zich tegen de bezuinigingen, maar het meeste effect had de reactie van de studenten. Ouderen jongerejaars ontdekten dat cursussen die zij nodig hadden om af te studeren plotseling niet meer gegeven werden; ze klaagden dat het college tekortschoot in zijn verplichtingen jegens hen. De studenten vormden een commissie om te bekijken wat hun mogelijkheden waren; Reagan trad op als vertegenwoordiger van de eerstejaars.

De leden van de commissie opperden het idee om te staken, de colleges te boycotten. Het idee vond bijval, maar het commissiebestuur bepaalde dat het de meeste steun zou krijgen als het naar voren werd gebracht door een eerstejaars, omdat die behoorde tot de groep die het minst direct eigenbelang bij de kwestie had. Iemand kende Reagan en legde het idee aan hem voor. Hij accepteerde het verzoek.

‘Ik had de opdracht het idee zodanig aan de man te brengen dat het resultaat bij voorbaat vast zou staan,’ herinnerde hij zich. Hij nam die raad ter harte en bereidde namens de studenten een doorwrocht pleidooi voor tegen de directeur en het bestuur. ‘Ik gaf een overzicht van de geschiedenis van onze geduldige onderhandelingen en legde de nodige nadruk op de slinkse manier waarop het bestuur geprobeerd had van ons te profiteren.’ Reagan was ondersteboven van de reactie. ‘Ik ontdekte die avond dat een publiek zaken aanvoelt en – om in toneeltermen te spreken – die avond zaten het publiek en ik op één lijn. Toen ik overging tot het indienen van de motie was er geen parlementaire procedure nodig: de toehoorders kwamen met een luide kreet overeind – zelfs de faculteitsmedewerkers die aanwezig waren stemden bij acclamatie. Het leek alsof ik in een roes verkeerde.’ Dertig jaar later proefde hij nog steeds die overwinning. ‘Verdorie, als ik nog twee regels meer had gezegd had ik hen “door ieder dorp en elke boerderij in Middelsex kunnen laten rijden” – zelfs zonder paard,’ zei hij verwijzend

naar Longfellows vertolking van de rit van Paul Revere (de ‘rit van Paul Revere’ waarover alle Amerikanen op school leren wordt beschouwd als een van de belangrijke patriottische daden in de Amerikaanse revolutie, vert.).

De staking dwong het bestuur om de zaak te heroverwegen en de directeur moest aftreden. Reagan werd een belangrijke figuur op de campus. Hij bracht het nooit tot rugbyheld maar hij mocht uiteindelijk wel vaker wedstrijden spelen. Dankzij zijn loopbaan als badmeester was hij een eersteklas zwemmer, en hij vertegenwoordigde de school tijdens wedstrijden. Maar zwemmen was een tweederangssport en had niet het aanzien van rugby. Hij was actief in het studentenbestuur en slaagde erin om gekozen te worden tot voorzitter van de studentenraad.

Hij werd lid van de studentenvereniging Tau Kappa Epsilon, waarin hij kameraadschappelijke waardering kreeg. Neil had genoeg van het arbeidersbestaan en besloot om een poging te wagen als student. Hij kwam naar Eureka en gaf zich op als lid van Reagans studentenvereniging, een jaar later dan zijn jongere broer, van wie verwacht werd dat hij Neil samen met de andere aspirant-leden zou ontgroenen. Later beweerde Reagan dat hij de klappen op zijn billen met een slaghout waarin gaten waren geboord om blaren te veroorzaken, had gefaket. De herinnering van Neil is anders. ‘Ik werd het jongere broertje,’ zei hij. En hij werd aangepakt als een jonger broertje, maar dan nog harder. ‘Telkens als ik hoorde roepen “neem je positie in, Reagan” greep ik mijn enkels vast en wist ik dat de klap die ik van hem kreeg harder zou zijn dan de klappen die de anderen kregen, omdat hij het gevoel had dat dat moest; dat ze hem anders zouden beschuldigen van partijdigheid.’

Reagan vond alles op Eureka geweldig behalve de reden waarom hij daar was: studeren. Hij was een door en door luie student, niet gemotiveerd en niet intelligent genoeg om zonder hard werken hoge cijfers te halen. Hij studeerde economie, de studie die op Eureka het beste aansloot bij het bedrijfsleven, in de hoop dat die studie na voltooiing nuttig zou blijken. Maar hij was een geboren optimist en theorie noch praktijk van de taaie studie boeide hem. Geschiedenis leek te suf voor een jongeman die zijn oog op de toekomst richtte. Frans was misschien nuttig voor de Fransen, maar waar had een Amerikaan dat voor nodig? Reagans houding tegenover zijn studie was zuiver utilitair: hij werkte niet harder dan zijn buitenuniversitaire activiteiten vereisten. ‘Mijn voornaamste academische ambitie op Eureka was om gemiddeld een zes te blijven halen, want dat had ik nodig om verkiesbaar te blijven,’ bekende hij achteraf.

Engels was een van de weinige vakken die hem soms boeiden, als hij zijn

talent om verhalen te vertellen kon oefenen. Een van zijn korte verhalen ging over wat de hoofdpersoon de 'A.E.F. zelfmoordbrigade' noemde, naar de ten dode opgeschreven soldaten in de Eerste Wereldoorlog. Een Amerikaanse infanterist, Edwards, denkt na over de ervaringen van een jongere soldaat, Bering. 'Edwards was zelf niet oud maar zijn dertig jaar hadden hem beroofd van een deel van Berings optimisme, idealisme en jeugd. Er kwam een brok in zijn keel als hij de jongen hoorde praten over opoffering en glorie en heldendom en inwendig vervloekte hij een wereld die zo in elkaar stak dat zij iedere generatie een keer moest baden in het bloed van jongens als hij.' Een halve eeuw later zou Reagan de opoffering van mannen als Bering prijzen, maar in 1931 zag hij weinig meer dan dwaasheid in hun inspanningen. In Reagans verhaal overleeft Bering de oorlog, maar hij houdt er fysiek en emotioneel kwetsuren aan over. Hij vindt nooit meer een vaste basis in het leven. Reagans verhaal eindigt ermee dat Edwards jaren later een kort bericht in de krant leest: 'Een zwerver, David Bering genaamd, kwam vandaag om onder de wielen van een goederentrein uit Santa Fe. Bering, ex-militair, werd in de oorlog het slachtoffer van gifgasaanvallen en was op weg naar het Speedway-veteranenziekenhuis om behandeld te worden. Hij probeerde op de rijdende trein te springen maar verloor zijn houvast. In zijn val kwam hij onder de wielen terecht. Er zijn berichten uitgezonden via de radio maar er zijn geen verwanten of vrienden die het lichaam opeisen. Hij zal worden begraven op het armenkerkhof.'